

Amerikanista Beneš: Bez pandemie by byl favoritem Trump. Možná nás čekají dva promarněné roky

e15.cz, 4. 11. 2020

Americké prezidentské volby jsou téměř u konce. Jejich vítěze však stále neznáme. Zdá se, že se opět výrazně mýlili autoři předvolebních průzkumů. Namísto očekávaného hladkého vítězství Joea Bidena nastal na mnoha frontách velmi tuhý a vyrovnaný boj o každý hlas. Donald Trump se dokonce předčasně prohlásil za vítěze v několika klíčových státech. Průběh a možné následky voleb komentuje amerikanista z Ostravské univerzity Jan Beneš.

Troufl byste si teď tipnout, kdo vyhraje volby?

Jsou tam zjevné scénáře, jak mohou oba kandidáti stále získat prezidentské křeslo. Takže momentálně je to skutečně padesát na padesát. Cesta je otevřená pro vítězství Trumpa i Bidena.

Jak je možné, že se předvolební průzkumy stejně jako v roce 2016 mýlily?

Ty odhady nebyly až tak úplně mimo. Když se podíváme na jednotlivé státy, rozdíl byl často jen o jedno až dvě procenta, vezmeme-li do úvahy statistickou chybu. Matoucí byl celonárodní průměr, kde Biden jednoznačně vedl. Lidi, kteří se dívali pouze na tahle čísla, se dnes museli hrozně divit. Je to také tím, že spousta Trumpových voličů se buď neúčastní průzkumů, nebo se stydí říct nahlas, že ho volí. Jsou to takzvaní „shy Trump voters“. Jinak Trumpův tým odvedl skvělou práci v oslovování neregistrovaných voličů, mimo jiné v hispánské komunitě.

Čím třeba Trump Hispánce na Floridě oslovil?

Já jsem třeba nevěřil, že na Floridě vyhraje Biden. Američtí Hispánci jsou velmi heterogenní skupina. Jedná se o Mexičany, Guatemalce, Portorikánce. Trump se ale zaměřil převážně na migranty z komunistických a socialistických zemí, jako je Kuba, Nikaragua, Kolumbie nebo Venezuela. Kubánců je na Floridě hodně, mnozí z nich podnikají a na rozdíl od jiných hispánských menšin chodí ve velkém k volbám. Uvědomují si sílu svého hlasu. U nich zafungovalo přesvědčování, že Biden a Kamala Harrisová chtějí v Americe zavést socialismus.

Jak velkou roli mohli ve volbách sehrát dezinformace na sociálních sítích šířené hackery z Ruska?

Na to nejsem schopen odpovědět. Za pár týdnů k tomu možná vyjdou nějaké analýzy. Je ale pravda, že Trumpův štáb se hodně zaměřuje na sociální sítě a oslovuje skrz různé platformy mladé hispánské voliče. Tohle třeba Bidenův tábor podcenil.

Vypadaly by volby výrazně jinak, kdybychom nebyli uprostřed globální pandemie?

Určitě. Koronavirus byl důležitý pro voliče Demokratické strany. Donutil určitý segment populace jít k volbám, byť třeba Biden nebyl jejich vysněný kandidát. To se týká například příznivců Bernieho Sanderse. Pro republikány koronavirus naopak vůbec nebyl klíčové téma. Mnozí dokonce popírají jeho existenci. Dá se říct, že kdyby nebylo pandemie, Trump by byl jasným favoritem. Nevím, jestli by zvítězil, ale měl by určitě větší šanci. Faktem je, že za Trumpa šlapala ekonomika. Především akciové trhy a velké korporace. Jeho daňové škrty pomohly i nižší střední třídě.

Jaké budou s novým prezidentem ekonomické dopady na Evropu?

Oba kandidáti chtějí především podporovat americké firmy. Takže třeba trh s technologiemi může zůstat evropským společnostem uzavřený i za Bidena. Je ale pravda, že s Bidenem by nehrozila různá cla na automobily, ocel a podobně. Ten přístup by byl celkově otevřenější.

Jaký vliv bude mít rozložení sil v americkém Kongresu?

To je asi to nejhorší. Republikáni si zřejmě udrží většinu v Senátu. Díky tomu mohou blokovat legislativní návrhy demokratů, i když bude prezidentem Biden. Z jeho velkých slibů tak nemusí být nic. Je reálné, že minimálně dva roky, tedy do příštích senátních voleb, nebude možné prosadit žádné zásadní reformy, ani investice. To samé bude platit v případě těsného vítězství Trumpa. Ten sice může skrze Senát nominovat nové konzervativní soudce, ale v případě nedostatečné podpory ve Sněmovně reprezentantů žádné velké změny v legislativě neprotlačí. Možná nás čekají dva promarněné roky, kdy se v podstatě nic nezmění.

Pomohla by změna volebního systému? Uvažuje se o něčem takovém, nebo je to úplně tabu?

Existuje pár iniciativ, které o tom mluví. Neumím si ale představit, kdo by pro takovou změnu momentálně hlasoval. V blízké budoucnosti se to určitě nestane. Je ale možné, že pokud nás čekají dva roky bez jakéhokoli vývoje, tu diskuzi to oživí.

Říká se, že americká společnost je teď velmi polarizovaná. Bude její rozdělení pokračovat, ať vyhraje volby kdokoli?

Biden tvrdí, že je ten, kdo dokáže dostat ke stolu jak republikány, tak demokraty. Zná prý jména republikánských senátorů, kteří jsou ochotni přistoupit na různé kompromisy. To jsou ale jen jeho sliby, nevíme, zda je to možné. Pak je tu otázka, když vyhraje Biden, co bude s Trumpem? Založí si vlastní televizní kanál? Bude mlčet? Je velkou neznámou, jestli republikáni budou v případě těsné porážky pokračovat s trumpovskou platformou a věřit, že je lidi budou dál volit, nebo se ideově posunou jinam. Navíc americká společnost není rozdělená jen na dva tábory. Stále je tu přes osmdesát milionů lidí s volebním právem, tedy zhruba čtvrtina americké populace, která k volbám nechodí vůbec a nikdo pořádně neví proč. Tito lidé každopádně nemají svého politického zástupce.

Jaký je nejčernější scénář voleb? Až do kdy můžeme čekat na výsledek?

Nejčernější scénář je, že v Michiganu, Wisconsinu a Nevadě bude výsledek natolik těsný, že poražená strana podá žalobu k Nejvyššímu soudu. Pokud bude v těchto státech rozdíl třeba jen patnáct tisíc hlasů, je velmi reálné, že to Trump zkusí. Nastane tak situace, kdy Spojené státy budou mít sice zvoleného prezidenta, ale do toho budou probíhat soudy a přepočítávání hlasů. Takže možná budeme na skutečného vítěze čekat až do prosince. Inaugurace nového prezidenta je 20. ledna. Do té doby mají kandidáti teoreticky čas. Pak je tu ještě nebezpečí pouličních protestů. Tady bude záležet na tom, kdo přesně vyjde do ulic a zda budou kandidáti schopni a ochotni své příznivce uklidnit.

Co říkáte na to, že se Trump už teď prohlásil za vítěze?

Pokud budu velmi diplomatický, tak on neprohlásil za vítěze sebe, ale svoji stranu. Řekl doslova: „my jsme vyhráli“ a to je vesměs pravda. Republikáni byli před volbami podceňováni a vyvrátili to. Demokraté podle všeho nezískají většinu v Senátu, jak si mnozí mysleli. V tomhle smyslu jsou pro republikány volby vítězstvím.

Autor: Lukáš Vojáček, Lukáš Vojáček

Zdroj: <https://www.e15.cz/volby/volby-v-usa/amerikanista-benes-favoritem-bez-pandemie-by-by-l-trump-mozna-prijdou-dva-promarnene-roky-1374860>